

رابونىمزداي نارازلار، ورنىندار باس شۇجى شي جىنپىڭنىڭ اۆتونومىيالى رايونىنىڭ جانە بېڭئۆلىنىڭ فىزىيەت مالىھەتىن تىڭداغاندا سويلەنگن ماڭىزى ئسوزىنىڭ رۇخىن چىكىزى، ۇبىرىلى، داپەكىتىلىندىرى

ئاپسىرمانى ەستە بەرىك ساقتاپ، قايسارلىقپەن العا باسىپ، جاڭا ۇلەس قوسامىز

□ انار بۇلتا شېنچىياڭ گازەتىنىڭ تىلشلىرى

بىرنەشە كۇننەن بەرى رايونىمىزداى تاراۋلار، ورنىندار باس شۇجى شي جىنپىڭنىڭ اۆتونومىيالى رايوندىق پارىتكوم مەن ۇكىمەتتىڭ، بېڭئۆانىنىڭ قىزمەت مالىھەتىن تىڭداغاندا سويلەنگەن ماڭىزدى ئسوزىنىڭ رۇخىن مۇقيات جەتكىزىدى، ۇبىرەندى، داپەكىتىلىندىردى. كوئىشلىك جاپال مىنالاردى ئېلىدىردى: ساناللىقپەن «ەكىنى تۇراقتاندىرۇدى» باىتل قولداۋ، «ەكىنى قورعاۋدى» باىتل ورنىنداۋ وسكەلەڭ تۇرعىسنان، باس شۇجىدىڭ ماڭىزدى ئسوزىنىڭ رۇخىن ئىشكەرلىەي ۇبىرەنىپ، داپەكىتە۔ لىسەندىرىپ، جاڭغا داۋىردەگىسى پارىتانىنىڭ شېنچىياڭدى باسقارۇ جالىي جوباسىن تولىق، دالھە۔ ئدال، جاپايى داپەكىتىلىندىرىپ، باس شۇجى نۇسقاعان بەتالىستى بويلاپ، بۇلجىماي قايسارلىقپەن العا باسىپ، جۇڭگو ۇلكىسىندەكى وسىزاملاندىردۇ بارسىندا كوركەم شېنچىياڭدى ئىسپىتى دە جاقسى قۇرۇعا كۇش۔ قۇتامىزدى ارنايمىز .

اۆتونومىيالى رايوندىق تۇرعىن ئۇي جانە قالا، اۋىل قۇرىلىسى مەڭگەرەمسى:

ادامدى وزەك نەكىن جاڭاشا قالا۔ قالاشقاندىرىۋدى ىلكەرلىئەمىز

8۔ ايدىڭ 28۔ كۇنى اۆتونومىيالى رايوندىق تۇرعىن ئۇي جانە قالا، اۋىل قۇرىلىسى مەڭگەرەمسى پارىتيا باسىشلىق گرۇپپاسى نازاربا ۇبىرەئو وزەكىنى گرۇپپاسىنىڭ (كەڭەيتىلگەن) ئماجىلىسىن اشىپ، باس شۇجى شي جىنپىڭنىڭ اۆتونومىيالى رايوندىق پارىتكوم مەن ۇكىمەتتىڭ، بېڭئۆانىنىڭ قىزمەت مالىھەتىن تىڭداغاندا سويلەنگەن ماڭىزدى ئسوزىنىڭ رۇخىن ارناۋلى تاقىرىپتا جەتكىزدى، ۇبىرەندى، داپەكىتە۔ لەندىردى، ئسى جۇزىندىكىپەن ۇشاشتىرىپ، داپەكە۔ تىلەندىردۇ، تىياقتاندىردۇ قىزمەتىن ورنالاستىردى.

ئىياقتاندىردۇ قىزمەتىن ورنالاستىردى۔ ئماجىلىسى مىنالاردى تالاپ ەتتى: اۆتونومىيا۔ لى رايونىنىڭ «ساپالى مال شارۋاشلىق ونىمىدەرى كاسىپ سالاسى شوعىرن قۇرۇ» ورنالاستىرۇى، تالابى بويىنشا ئىىر تۇتاس جوسپارلاپ، تۇرگە ئبولپ جەتەكىشىلكە ەتىپ، مال شارۋاشلىغىن گۇلدەندىرۇ ارەكتەنىڭ بار كۇشپەن اقتارىپ، «سىىر، قوئى ەتى ئۇندىرسىن نەگىزكى ۇمىتىلىسى بەتالىسى ەتو، ئسۇت كاسىىنىڭ ساپاسىن جوعارد۔ لاتۇدى كۇشەيتۇ، ئسىرى شوشقا باىعمىشلىغىندا تىپ وزگەرتۇدى جەدەلدەتۇ، ئۇي قۇستارى با۔ عمىشلىغىندا ئۇندىرسى قۇانتىن ۇلعايتۇ، جىلقى شارۋاشلىغىنىكە رەكشەلىگىن ساپاپاللاندىرۇ» سىندى كاسىپ سالاسىن دامىتۇ بەتالىسى بويىنشا «جاپىلىمدى شۇربايلاندىرۇ، قولدا باىعالاتىن مالدىڭ سانىن ارتتىرۇدى مىقتى يگەرۇ، ساپا ارىقە۔ لى بازاردى ۇتۇ، ايكىلى ماركا ارىقلى نىمىدىلىكتى جوعارىلاتۇ» جولىنا تاباندى بولپ، ەكىن، مال شارۋاشلىغىن ۇشاشتىرۇدى جىبەپ، مال شارۋا۔ شلىغىنىڭ ئۇندىرسى تاسلىندە بۇرىلىس جاساۋ۔ دى جەدەلدەتىپ، ئۇندىرۇدىڭ، ساتۇدىڭ ئۇمىد۔ لىسۇن كۇشەيتىپ، كاسىپ سالاسىنىڭ تىزبەگىن ۇزارتۇدى، تىزبەگىن تولقناتۇدى، تىزبەگىن كۇ۔ شەپىتۇدى ىلكەرلىتۇ كەرەك. ماسەلىنى باعدار ەتۇگە تاباندى بولپ، جاپىلم مال شارۋاشلىغىنىڭ تىبىن وزگەرتىپ، دارجەسىن جوعارىلاتۇدى جە۔ دلەلدەتۇ، باستاماشى كاسىپورنىداردىڭ جەتەكتەئۇ رولىن كۇشەيتۇ سىياقتى ئۇمىندى قىزمەتدەردى تىغىللىقتى ىلكەرلىتەپ، شېنچىياڭدى بۇكىل دلە۔ گى ماڭىزدى ساپالى مال شارۋاشلىغى «ئۇي قۇستا۔ رى) ونىمىدەرىن ئۇندىردۇ بازاسى ەتىپ قۇرىپ شىعىپ، اۋىل۔ قىستاقنى جاپايى گۇلدەندىردۇدى ىلكەرلىتۇگە، اۋىل شارۋاشلىغىندا قۇاتتى رايون قۇرۇعا پارەمىدى تىرەك ازىرلەۋ كەرەك.

شېنچىياڭ ئورت ئسوزىندىرۇ، ورتتەن ساقتانۇ، قۇتقارۇ۔ كومەكتەسۇ باس ارىتى: **حالىقتى بارىنەن جوعارى قويۇعا، ۇمىردى بارىنەن جوعارى قويۇعا تاباندى بولامىز**

شېنچىياڭ ئورت ئسوزىندىرۇ، ورتتەن ساقتانۇ، قۇتقارۇ۔ كومەكتەسۇ باس ارىتى:

حالىقتى بارىنەن جوعارى قويۇعا، ۇمىردى بارىنەن جوعارى قويۇعا تاباندى بولامىز

8۔ ايدىڭ 30۔ كۇنى شېنچىياڭ ئورت ئسوزىندىرۇ، ورتتەن ساقتانۇ، قۇتقارۇ۔ كومەكتەسۇ باس

ارىتەتى بۇكىل رايونداىى ئورت ئسوزىندىرۇ، ورتتەن ساقتانۇ، قۇتقارۇ۔ كومەكتەسۇ قوسىندا۔ رىن ۇيمىداستىرىپ ارناۋلى تاقىرىپتىق ئماجىلىسى اشىپ، باس شۇجى شي جىنپىڭنىڭ اۆتونومىيالى را۔ يوندىق پارىتكوم مەن ۇكىمەتتىڭ، بېڭئۆانىنىڭ قىزمەت مالىھەتىن تىڭداغاندا سويلەنگەن ماڭىزدى ئسوزىنىڭ رۇخىن جەتكىزدى، ۇبىرەندى، داپەكە۔ تىلەندىردى. ئماجىلىسى مىنالاردى تالاپ ەتتى: شېنچىياڭداى ئار دارجەلى ئورت ئسوزىندىرۇ، ورتتەن ساقتانۇ، قۇتقارۇ۔ كومەكتەسۇ قوسىندارى باس شۇجى شي جىنپىڭنىڭ ماڭىزدى ئسوزىنىڭ رۇخىن ئورت ئسوزىندىرۇ، ورتتەن ساقتانۇ قىزمە۔ تىن ىلكەرلىتەتۇدەكى پارەمەندى قوزغاۋشى كۇشكە اينالدىرىپ، حالىقتى بارىنەن جوعارى قويۇعا، ئومىردى بارىنەن جوعارى قويۇعا تابان۔ دى بولپ، حالىقتىڭ باس اماندىغىن قورعاۋدى باستان۔ اياق ماڭداي الدى ورىنغا قويپ، كە۔ لەلى حالىق تۇرمىسى نىساندارنا قىزمەت ەتۇدى، قامتاماسز ەتۇدى تۇققا ەتىپ، نازاردى ئورت ئسوزىندىرۇدى، ورتتەن ساقتانۇدى باس۔ قارۇداى سىزداۋ تۇمىندەرگە، قىبىن تۇمىندەرگە شوغىرلاندىرىپ، ئورت اپاتى ئىببى تۇىلاتىن ئتۇمىندى سالالاردى ئىجتى قاداعالاپ، «كەز كەلگەن ۇاقىتتا تەكسەرۇ، كەز كەلگەن ۇاقىتتا تەكسەرۇشى جىبەرۇ، ئىىردى اشىق جارىيالۇ» بويىنشا ئورت ئسوزىندىرۇدى، ورتتەن ساقتانۇ۔ دى باقلاۋ۔ تەكسەرۇ ئتۇزىمەن جاپايى تىياناق۔ تىاندىرىپ، جۇبەلىك حاۋۇپ۔ قاتەرلەردەن باتىل ساقتانىپ جانە ونى جويىپ، ەڭ تاماشا ئورت ئسوزىندىرۇ، ورتتەن ساقتانۇ حاۋىپسىزدىك ورتانىس كۇشى سالا جاراتىپ، شېنچىياڭنىڭ ەكو۔ نومىكاسىنىڭ، قوعامىنىڭ جوعارى ساپالى داۋمۇد۔ نا قورعان بولۇ كەرەك.

اۆتونومىيالى رايوندىق مال شارۋاشلىغى، مال شىپىاگەرلىكى مەكەمەسى:

مال شارۋاشلىغىن گۇلدەندىردۇ ارەكتەنى بار كۇشپەن اقتارامىز

8۔ ايدىڭ 28۔ كۇنى اۆتونومىيالى رايوندىق مال شارۋاشلىغى، مال شىپىاگەرلىكى مەكەمەسى مەكەمە پارىتيا باسىشلىق گرۇپپاسىنىڭ 30۔ رەتكى (كەڭەيتىلگەن) ئماجىلىسىن اشىپ، باس شۇجى شي جىنپىڭنىڭ اۆتونومىيالى رايوندىق پارىتكوم مەن ۇكىمەتتىڭ، بېڭئۆانىنىڭ قىزمەت مالىھەتىن تىڭداغاندا سويلەنگەن ماڭىزدى ئسوزىنىڭ رۇخىن ارناۋلى تاقىرىپتا جەتكىزدى، ۇبىرەندى، داپەكىتە۔ لەندىردى، ئسى جۇزىندىكىپەن ۇشاشتىرىپ، داپەكە۔ تىلەندىردۇ، تىياقتاندىردۇ قىزمەتىن ورنالاستىردى.

ئىياقتاندىردۇ قىزمەتىن ورنالاستىردى۔ ئماجىلىسى مىنالاردى تالاپ ەتتى: اۆتونومىيا۔ لى رايونىنىڭ «ساپالى مال شارۋاشلىق ونىمىدەرى كاسىپ سالاسى شوغىرن قۇرۇ» ورنالاستىرۇى،

تالابى بويىنشا ئىىر تۇتاس جوسپارلاپ، تۇرگە ئبولپ جەتەكىشىلكە ەتىپ، مال شارۋاشلىغىن گۇلدەندىرۇ ارەكتەنىڭ بار كۇشپەن اقتارىپ، «سىىر، قوئى ەتى ئۇندىرسىن نەگىزكى ۇمىتىلىسى بەتالىسى ەتو، ئسۇت كاسىىنىڭ ساپاسىن جوعارد۔ لاتۇدى كۇشەيتۇ، ئسىرى شوشقا باىعمىشلىغىندا تىپ وزگەرتۇدى جەدەلدەتۇ، ئۇي قۇستارى با۔ عمىشلىغىندا ئۇندىرسى قۇانتىن ۇلعايتۇ، جىلقى شارۋاشلىغىنىكە رەكشەلىگىن ساپاپاللاندىرۇ» سىندى كاسىپ سالاسىن دامىتۇ بەتالىسى بويىنشا «جاپىلىمدى شۇربايلاندىرۇ، قولدا باىعالاتىن مالدىڭ سانىن ارتتىرۇدى مىقتى يگەرۇ، ساپا ارىقە۔ لى بازاردى ۇتۇ، ايكىلى ماركا ارىقلى نىمىدىلىكتى جوعارىلاتۇ» جولىنا تاباندى بولپ، ەكىن، مال شارۋاشلىغىن ۇشاشتىرۇدى جىبەپ، مال شارۋا۔ شلىغىنىڭ ئۇندىرسى تاسلىندە بۇرىلىس جاساۋ۔ دى جەدەلدەتىپ، ئۇندىرۇدىڭ، ساتۇدىڭ ئۇمىد۔ لىسۇن كۇشەيتىپ، كاسىپ سالاسىنىڭ تىزبەگىن ۇزارتۇدى، تىزبەگىن تولقناتۇدى، تىزبەگىن كۇ۔ شەپىتۇدى ىلكەرلىتۇ كەرەك. ماسەلىنى باعدار ەتۇگە تاباندى بولپ، جاپىلم مال شارۋاشلىغىنىڭ تىبىن وزگەرتىپ، دارجەسىن جوعارىلاتۇدى جە۔ دلەلدەتۇ، باستاماشى كاسىپورنىداردىڭ جەتەكتەئۇ رولىن كۇشەيتۇ سىياقتى ئۇمىندى قىزمەتدەردى تىغىللىقتى ىلكەرلىتەپ، شېنچىياڭدى بۇكىل دلە۔ گى ماڭىزدى ساپالى مال شارۋاشلىغى «ئۇي قۇستا۔ رى) ونىمىدەرىن ئۇندىردۇ بازاسى ەتىپ قۇرىپ شىعىپ، اۋىل۔ قىستاقنى جاپايى گۇلدەندىردۇدى ىلكەرلىتۇگە، اۋىل شارۋاشلىغىندا قۇاتتى رايون قۇرۇعا پارەمىدى تىرەك ازىرلەۋ كەرەك.

شېنچىياڭ ئورت ئسوزىندىرۇ، ورتتەن ساقتانۇ، قۇتقارۇ۔ كومەكتەسۇ باس ارىتى: **حالىقتى بارىنەن جوعارى قويۇعا، ۇمىردى بارىنەن جوعارى قويۇعا تاباندى بولامىز**

شېنچىياڭ ئورت ئسوزىندىرۇ، ورتتەن ساقتانۇ، قۇتقارۇ۔ كومەكتەسۇ باس ارىتى:

حالىقتى بارىنەن جوعارى قويۇعا، ۇمىردى بارىنەن جوعارى قويۇعا تاباندى بولامىز

شېنچىياڭ ئورت ئسوزىندىرۇ، ورتتەن ساقتانۇ، قۇتقارۇ۔ كومەكتەسۇ باس ارىتى:

پالى پەرزەنت كورپ، ساپالى تارىبەلەۋ بويىنشا قىزمەت ەتەۋدى قامتاماسىزداندىردى ارىناعا ئسۇسىرىپ جانە كۇشەيتىپ، تۇتاس تۇىت تىزبە۔ گىندە تەخىنىكالىق قىزمەت ەتەۋدى قولداۋ جۇبە۔ سىن قۇرىپ، جوسپارلى تۇىت جولعا قويىلغان ارمىيا قىزمەتكەرلىرىنىڭ زاڭدى ۇقىق۔ مۇددە۔ سىن قامتاماسىز ەتىپ، ارمىيا قىزمەتكەرلىرىنىڭ وتباسىلىق باقىتىن جىبەدى.

«ئادىس» چاپلى 33 تارماقتان قۇرالغان، تۇتتىى رەتتەتۇ، تۇتۇ بويىنشا سيالاۋ۔ كومەكە۔ تەسۇ، تۇتقا قىزمەت ەتەۋ سىياقتىلاردى ارىناعا ئسۇسىرىپ، ارمىيا قىزمەتكەرلىرىنىڭ لايىقتى جاستا

انار بۇلتا شېنچىياڭ گازەتىنىڭ ئىشلىسى رىن چۇنشياڭ

99 جاستاعى قارت پروفەسسور ياك شىياۋمىننىڭ قالام ۇستاعان قولى ئسال۔ ئپال دىرىلدەسە دە، ول مىقتاپ ۇستاۋعا قۇلىشىنىپ، اپتىاقشى بولعان ئسوزىن قاعازعا مۇقيات ئارى ەپپەن جازدى. قايتا۔ قايتا بىرنە۔ شە رەت كورگەننەن كەپىن، قارىبا ارقا۔ بەلىن جازىپ، ەكرانعا قاراپ، جاس وقىتۇشلارعا دەگەن تاپسىرما۔ سىن بايىپپەن اپىتتى.

9۔ ايدىڭ 4۔ كۇنى وقىتۇشلار مەرەكەسىن قارىسى لىۋ ئارى كەلەر جىلى بولاتىن مەكتەپ قۇرىلغان۔ دەغىنىڭ 100 جىلدىغىن قۇتتقتاۋ ئۇشىن، شىنجىياڭ داشۇەمى پارىتكومى ۇكت ئبولمىنىڭ قىزمەتكەرلەرى ياك شىاۋمىندى نىزگى تىلكە اپتۇ بەينە كەسكىنىن تۇ۔ سرۇگە ۇسىنىس ەتتى. قىسقا عانا بىرنەشە اۋىز سوزگە قارىبا مۇقياتلىقپەن ۇزاق دايمىندالدى، جازغاندارى قىسقا بولغانمەن، كوڭغلى كولىدى تولقىغان قارىبا ەڭ سوڭىندا اپتارىن: «ئاڭخاۋلى ئاستۇردى اسقاقتاپتې، ئداۋىر تالانتارىن باۋلپ، تاغى دا ساتانات تاراۋىن جازا۔ يق» دەپ تۇپىندەدى.

مەن بۇل ارادا 30 جىل قىزمەت سىتەدەم، زەينەتكە شىقتاننان كەپىن 30 جىل تۇرمىس كەشىردىم، 60 جىلدىق سۇپىسپەندىشلىكتى بىرنەشە اۋىز سوزبەن اپتىپ تاۋىسۇ۔ عا بولمايدى“۔ دەدى ياك شىاۋمىن.

1958۔ جىلى ياك شىاۋمىن بەيجىڭ داشۇەسىنىڭ جۇڭگو ئىتل۔ ادەببەت فاكۇلتەتىنەن وقۇ تاۋىسادى، ول مەمەلەكتەنىڭ ۇندەۋىنىشە بەلىسەندىلىكىپەن ئۇن قوسىپ، شەكارا ۇغىرگە بارىپ كومەكتەسۇگە جانە قۇرۇعا رىقتىلىقپەن تىزىمىدەلەدى. شىنجىياڭعا كەلگەننەن كەپىن شىنجىياڭ شىفان شۇەيۋانىنىڭ جۇڭگو ئىتل۔ ادەببەت فاكۇلتەتىندە وقىتۇشلىق سىتەيدى، 3 جىلدان كەپىن شىنجىياڭ رۇنۇڭسەنىڭ جۇڭگو ئىتل۔ ادەببەت فاكۇلتەتىندە وقىتۇشلىقپەن شۇغىلدىنادى.

سول جىلدارى مەكتەپنىڭ وقىتۇشلار كۇشى تو۔ تەنشە ئالىسىز بولپ، وقىتۇشلار كەمشىل بولپ قال۔ ماستان، وقىتۇ شارت۔ جاعدايى دا ئىىرشاما ناشار بولاتىن، اۋلى، كەمەلدى وقىتۇ ماتەرىيالدارى دا جوق ەدى، تۇرمىس شارت۔ جاعدايى ئىتپىتى دە جاپالى ەدى، جاتاقتا قۇبىر سۇ جوق، قىستىڭىنى تەمىر پەشپەن جىلىناتىن، كەي كەزدەرى سۇقتان قالامنىڭ سىياسى دا قاتىپ قالاتىن. شارت۔ جاعداي جاپالى بولعا۔ نىمەن، الايدا ياك شىاۋمىن بىسلا دا بىر كەس۔ تىرەكەس بولسپەن كەلگەن داشۇە بىستىرگەندەرەمەن ۇقىساس، جىگەرى تاسقىنداپ، قىبىشلىققا قارىسى اتتاناۋعا بەكىندى. وقىتۇشى كەمشىل بولغاندىقتان، ولار ئىىر ادام بىرنەشە ساباق بەرەتىن. ياك شىاۋمىن ەرتە زامان خانزۇ ادەببەتتى، سىتېلىستىكا سىياقتى 7۔ 8 ساباققا جا۔ ۋاپتى بولدى. وقۇلقى جوق بولسا، ول داشۇەدەكى ۇيرەنۇ ەستىلگىن ساباق داينىداۋعا پايداالاتىن ماتەرىيال ەتىپ، جان۔ جاققان ۇبىرەنۇ ماتەرىيالدارىن جىنپاپ، ئىىر جاعىنان، نىز دەنىپ، ئىىر جاعىنان، قوررتىندىلاپ، وقۇلقى قۇراستىرۇدى سىپا كورەدى.

قىزى ياك ئۇڭنىڭ نازارىندا، اكەسى سالھاقىتى، مۇقيات تا قاتانڭ ادام، كىشكەنە كەزىندە وعان ەڭ تەىرەڭ اسەر قالدىرغانى، اكەسىنىڭ ۇستەلدە شۇقىيعان بەينەسى ەدى، ول ۇنەمى ۇستەل الدىندا وتىرىپ، تاۋسلىمايتىن ساباق دايمىندىغىمەن، جازىپ بىتپەيتىن ماقالامەن قارىبالاس وتىراتىن.

نەشە ون جىل سىستەنگەن كۈنە كىتاپ ۇستەلى بۇگىنە گى كۇندە ئالى دە قوناق بولمەنگەن بۇرىشىندا تۇر، ۇس۔ تەلدىڭ بەتى الا۔ قولا، سىرى وشكىندەپ كەتكەنە۔ مەن، تازا دا رەتتى ەدى. “كىشكەنتاي كەزىمدە كىتاپ ۇستەلى كەمنىڭ دىسسەرتاتسىيا، كونىسپەكت، وقىتۇ جو۔ باسى، قولجازبا جانە ئتۇرلى كىتاپ، ماتەرىيالدارمەن تولىپ تۇراتىن. ۇنباسىمىزدا قانشار رەتىمىز بولسا دا، كىم بولسا دا كەمنىڭ ۇستەلىنە تىبسۇگە بولمايدى دەپتىن بەل۔ گىلەمە بار بولاتىن“، دەدى ياك رۇڭ ەسكە الا.

وتكەن عاسىردىڭ 80، 90۔ جىلدارىندا شىنجىياڭ داشۇەسىنىڭ جۇڭگو ئىتل۔ ادەببەت فاكۇلتەتى شۇعە۔ لالى ئداۋىردى قارىسى الدى، كەزىندە جۇڭگو ئىتل۔ ادەببەت فاكۇلتەتى ئىتل زەرتتەۋ كەڭسەسىنىڭ مەڭ۔ گەرۇشسى مىندەتىن وتەگەن ياك شىاۋمىن عىلمىي زەرتتەۋىگە بەرىلىپ، ەرتە زامان خانزۇ ئىتىلىن جانە

(باسى 1۔ بەتتە)

جۇڭگونىڭ شىنجىياڭنىڭ وزبەكىستانمەن ەكونومىكا۔ ساۋدا ۇىسى۔ كۇيىسىن، سەلبەستىگىن پارەمىدى ىلگەرد۔ لەتتى، وسى كەزەكتى كورمە۔ ئماجىلىسىنىڭ كورمە اۋىما۔ عىنىڭ كۈلەمى بۇرىنغى كەزەكتەكىلەردەن لدەقايدا اسىپ

ئۇسىپ، 5000 شارشى مەترگە جەتىپ، جۇڭگو شىنجىياڭ قارجى قومۇ سەلبەستىك كورمە اۋىماعى، شىنجىياڭ كاسىپو۔ رىندارى كورمە اۋىماعى سىندى 2 ۇلكەن بولىك ورنالاستە۔ رىلىپ، كەلىسىم جاسالغان سومامى، كورمە ورنى اۋىماعى، كورمەگە قاتىناسقان كاسىپورنىداردىڭ سانى، كورمەگە، ما۔ جىلىسكە قاتىناسقاندارىدىڭ سانى جانە كورمە مازمۇندارىنا

ساپاتىن كاسىپتەردىڭ بارلىغى بۇرىنغى كەزەكتەردەن بەرگى ەڭ جوعارى دەڭگەپىگە جەتتى.

كورمە۔ ئماجىلىسىنىڭ تۇعىرلىق رولىن اناعۇرلم ويىداعداي ساۋلەلەندىرىپ، شىنجىياڭنىڭ سىرتقا ەسكە ئشۇداى جەتسىستىكتەرىن اناعۇرلم تانىستىرۇ ئۇشىن، وسى كەزەكتى كورمە۔ ئماجىلىسى سونىمەن ئىىر ۇاقىتتا

”وتان ئۇسن ئىپتى دە كوپ دارىندى باۋلۇ۔ مەنىڭ ومىرلىك تالىپىسىم“

— شىنجىياڭ داشۇەسىندەگى شكارا ۇغىرگە كومەككە كەلگەن قارت وقىتۇشى ياك شىاۋمىن تۇرالى

قازىرگى زامان خانزۇ ئىتىلىن نەگىزە ەتىپ زەرتتەۋ جۇر۔ گىزدى. ول «ەرتە زامان ايكىلى شىعارمالار تىلىندەگى كۇدىكتى تۇستارعا تالداۋ جاساۋ»، «ەرتە زامان خانزۇ ئىتىلىن وزدىگىنەن ۇبىرەنۇ جوباسى»، «وڭغاي قاتە قولدا۔ نىلاتىن ارپىتەر» سىياقتى كىتاپتاردى قۇراستىرىپ باسپادان شىعارىپ، ئىرىنشى جازۇشى رەتىندە «ەرتە زامان خانزۇ ئىنلى نەگىزدەك بىلىمدەرى»، «ورتا مەكتەپ وقۇشلارى تاڭداپ وقىتپىن ەرتە زامان شىعارمالارىننان 100 نۇسقا» سىياقتى كىتاپتاردى باسپادان شىعاردى.

«ەرتە زامان ايكىلى شىعارمالار تىلىندەگى كۇ۔ دىكتى تۇستارعا تالداۋ جاساۋ» اتتى كىتاپتى قۇراستىر۔ عاندا، ياك شىاۋمىن ەرتە زامانغى تاڭخاۋلى 61 سانۇىنەن 300دەن استام كوپ ماعىنالى، وڭغاي تالاس تۇدىرا۔ تىن كۇدىكتى، قىسئ ئسوز۔ سويلەمدەردى بىرىكتەپ لىپ، ەرتە زامان خانزۇ ئىتىلىنىڭ گرامماتىكاسى، ئسوز ماعىناسى، دىبىستانلۇى، ئارىبى سىياقتى چاققاردان الدى۔ ارتىنداعى سوزدەرەمەن بىرەلىستىرىپ ناقتى تالداۋ جاساپ، كۇدىكتەن ارىلتىپ، وقىرىمانداردىڭ تىۋىپ نۇسقاتى تۇسنىۋىنە جانە ئرازاتانتاۋنا كومەكتەسەدى. بۇل كىتاپ باسپادان شىقتاننان كەپىن كەڭ كۈلمەدى جاقسى بااعا يە بولادى ئارى 1989۔ جىلى شىنجىياڭ داشۇەسىنىڭ تاڭخاۋلى عىلمىي زەرتتەۋ جەنىستىگى 1۔ دارجەلى سىيلغىن نەشلىەيدى.

كوپ جىلدىان بەرى ياك شىاۋمىن رىكەس۔ تىر كەس 40تان استام دىيسسەرتاتسىيا جارىيلاپ، بۇلار ەرتە زامان خانزۇ ئىتلى، قازىرگى زامان خانزۇ ئىتلى، خانزۇ ئىتىلىنىڭ جەرگىلىكتى ئىتل ئىلمىي سىياقتى كوپ ماقالاسى 1989۔ جىلى «جۇڭگو ئىتل ئىلمىي گازەتىنە دە» جارىيالانىپ، «زىۋوچۇانداى» مولىشەر ئسوزىدى ئىىرشاما ەرتە زەرتتەگەن ماقالا بولدى. 1990۔ جىلى جارىيالانغان «چىين پاتشالغىنان ىلگەرگى مولىشەر ئسوز جانە ونىڭ قالىپتاشۇ مەن تۇرلەنۇى» اتتى ماقالادا كوپ مولىشەردەكى ناقتى مىسال ارقىلى چىين تاشالىغىنان ىلگەرگى مولىشەر سوزىگە جان۔ جاقىتى، جۇبەلى تالداۋ جاسالدى، زەرتتەۋ جۇرگىزىلدى، مۇنىڭ خانزۇ ئىتلى تارىخىن، خانزۇ ئىتلى ئسوز تاپتارىن جانە گرامماتىكاسىن زەرتتەۋدىڭ بارلىغىندا عىلمىي پايدالانۇ قۇنى بار.

ياڭ شىاۋمىننىڭ عىلمىي زەرتتەۋەرلىرىنىڭ شارپىيتىن كۈلمەي كەڭ بولپ، شىنجىياڭ داشۇەسىنىڭ ەرتە زامان خانزۇ ئىتل۔ ادەببەتتى جاعىنداى زەرتتەۋ جەتسىستىكتە رىن بارىنشا مولاپتا ئۇستى.

ياڭ شىاۋمىننىڭ عىلمىي زەرتتەۋ جاعىنداى ئىبلىم۔ جى اسامول بولپ قالمىستان، ول ۇزاق ۇاقىت ئىىرىنە شى شەپتە وقىتقعا تاباندى بولپ، ئسوز۔ ارەكەتتەمەن باۋلپ، ئمورال ارقىلى تارىبەلەپ، شىنجىياڭعا توپ۔ توپ دارىندى باۋلپ بەردى.

”مەنىڭ وقۇشلارىم توتەنشە ۇزدىك، بارلىغى ئوز كاسىپ سالالارىندا ۇلەس قوسقان“. وقۇشلارىن تىلكە العاندا، ياك شىاۋمىن تەبىرىتەنگەن جاسىرا الھا۔ دى، وقۇشلاردىڭ قول جەتكىزگەن تاپىستارى ونىڭ ەڭ ۇلكەن ماقتانىشى سانالادى.

ياڭ شىاۋمىننىڭ وقۇشلارعا تۈككەن تەرىنىڭ بارلىمەن ياك رۇڭ ىڭ بىلەدى. ئىىر جىلى قىستا ول ساباق وتۇگە كەتىپ بارا جاتقان جولىندا تاپىپ جىىلەپ بىلەگىن سىندىرىپ الادى، الايدا ول وقۇشلارىن قيا الھاي، قولىن داكىمەن تاڭىپ، وقۇشلاردىڭ دىيسسەرتاتسىيا جازۇنا تا۔ باندىلىقپەن جەتەكىشىلك ەتەدى. اكەسىنىڭ بىرىتىندەپ ئپقال كورسەتۇمىمەن، ياك رۇڭ دا وقىتۇشى بولادى.

قازىر ياك شىاۋمىن ئالى دە كىتاپ وقۇ، ۇبىرەنۇ ادە۔ تىن ئاستامادى، ئار كۇنى كاسىپتىك كىتاپتاردى اقتارىپ كورەدى، كەيدە قىزى ئمالىم ئىىر ئرىپتىڭ وقىلۇپ، تۇسىندىرمەسىن سۇرماسا، ول ارنايى سوزدىك اقتارادى.

وقىتۇشلىقپەن شۇغىلدىانغان 30 جىلدا، ياك شىاۋمىن بولاتتاي بەرىك سەنىمەن وقۇ۔ اعارتۇ قىزمەت ورنە۔ ننان تاپىچىلماي، توراغى رۇحىمەن ادام تارىبەلەپ، شىنجىياڭدى گۇلدەندىرۇ، شەكارانى بەكەمدەۋگە قىزمەت وتەدى، بۇنى ول قاراپايم تىلەمن بىلاي دەپ اپتادى: ”ساباقنى ويداعىداي ئۇتۇ۔ وقىتۇشنىڭ ئىىرىنە شى مىندەتى، وتان ۇشىن ئىتپتى دە كوپ دارىندى باۋلۇ۔ مەنىڭ ومىرلىك تالىپىسىم. مەپلى قانداي جۇ۔ مىسپەن شۇغىلدىانساڭ دا، سوڭىنا دەپىن تاباندى بولۇڭ كەرەك ئارى ئسوزسىز سوڭىنا دەپىن تاباندى بولۇ كەرەك“.

جۇڭگو شىنجىياڭنىڭ ايكىلى، ساپالى ازىق۔ تۇلىكتەرىن تانىستىرۇ، قىزىل اراق ساراپتاۋ، شاي ونەرى مادەنىيە۔ تىن ايكىلەۋ، جۇڭغىدى جاپىلاپلاستىرۇ سىياقتى قىيمىلدار۔ دى وتكىزىپ، شىنجىياڭنىڭ باسىمدىققا يە كاسىپ سالاسى مەن مادەنىيەت فاكسىپتەردىن توغىستىرۇ ارقىلى جەرگىلىكتى ورنىنداى كورەرمەندەردىڭ قاتىناسۇ سە۔ زىمى مەن سەزىنۇ اسەرىن جوعارىلاتتى.

شىنجىياڭ ساۋدانى جىبەۋ قوعامى كەڭسەسىنىڭ مەڭگەرۇشسى خۇاڭ يىيىڭ مىنالاردى ئېلىدىردى: وسى كەزەكتى كورمە۔ ئماجىلىستە كەلىسىم جاسالغان نىسانداردى قاداعالاپ تىياقتاندىردۇ قىزمەتىن دەن قويا ويداعىداي سىتەپ، كاسىپورنىدارعا قاداعالاي قىزمەت وتەۋدى كۇشەيتىپ، كور